

Natuur, dat zijn wij

Nationale
Parken
Bureau

Natuur, dat zijn wij!

De afgelopen vijf jaar hebben de nationale parken samen met heel veel andere partijen bergen werk verzet aan verbetering van de kwaliteit, zowel van de natuur als van het landschap en de beleving. We hebben een ware professionaliseringsslag gemaakt, soms tegen de stroom in. Dat mag gevierd worden!

Net als het programma heeft ook het Nationale Parken Bureau er vijf jaar op zitten. In onze rol van inspirator en facilitator zien wij veel moois gebeuren, dat we graag met u delen. Op de volgende pagina's leest u hoe verschillende nationale parken de negen thema's uit onze Standaard hebben aangepakt.

Op landelijk niveau maar ook in de parken zelf is ruimtelijke kwaliteit toegevoegd via nieuwe samenwerkingen met vele verschillende partners. Daar ben ik heel trots op. Neem de grote rol die Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug heeft gespeeld bij de totstandkoming van de Blauwe Agenda. Een paar jaar geleden was zoiets ondenkbaar. Onszelf op de kaart zetten bij landelijke ruimtelijke opgaven blijft een belangrijk speerpunt in de toekomst. Ook heel mooi is dat bewoners en ondernemers steeds meer bij 'hun' park betrokken raken. Als ambassadeur vertellen zij het verhaal van het park. Ondernemers werken samen aan het ontwikkelen van streekproducten; inwoners maken hun eigen tuin met inheemse beplanting tot onderdeel van het park. Al dit soort initiatieven willen we de komende jaren stimuleren. De nationale parken gaan in hoofdzaak om topnatuur, maar die ligt niet buiten ons. Wij zijn ermee verbonden, want de natuur, dat zijn wij!

Janneke van Montfort
Manager National Parken Bureau

Janneke van Montfort

Beeld: Vincent Croce

'Hoe krijgt landbouw meerwaarde in een nationaal park nieuwe stijl?'

Sallandse Heuvelrug

Voor Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal vormde de landschapsbiografie een vertrekpunt voor de verkenning naar een nationaal park nieuwe stijl. Programmacoördinator Adri Ooms: "Hoe hadden we anders een samenhangend gebied kunnen afbakenen?" Al snel werd duidelijk dat het park meer partijen dan de bestaande zes partners bij de transitie moest betrekken. En dat boeren daarin buitengewoon belangrijk zijn. Daarom schuift LTO-regiobestuurder en bestuurslid van het nationaal park Martin Immink aan bij het gesprek met Adri Ooms.

Ooms: "We zijn nu met achttien partners. Alle belangrijke partijen zijn aangehaakt in de aanpak van de verkenning. De landschapsbiografie was voor ons een belangrijke duiding van het gebied. Er is gekeken op systeemniveau, met de Regge als ruggengraat. Die biografie biedt ons én bewoners en ondernemers veel inzichten. Mensen gaan de samenhang in het landschap herkennen en toeristische ondernemers kunnen hun gasten erover vertellen. De biografie werkt als eyeopener en laat ook zien dat er veel landbouwgrond in het gebied ligt. Dus boeren moesten een stem krijgen in de verkenning. Daarom hebben we het manifest waar LTO begin 2020 mee kwam, in onderdelen verwerkt in ons ambitieplan."

Immink: "Het park vroeg mij om een verhaal te houden over de toekomst van boeren. Ik stelde toen: je kunt wel van alles willen, maar hoe zit het met ons verdienmodel in deze transitie? Mijn conclusie was dat de natuur en de stuwval een gegeven zijn, net als sommige actuele ontwikkelingen. Dus als wij boeren niets doen en alleen bedreigingen zien, helpt ons dat niet. Als we ook kansen zien, kunnen we meepraten, voorwaarden stellen en zelf regie houden. Mijn achterban is wel sceptisch en terughoudend."

Ooms: "Als nationaal park maken wij geen beleid. Wel kunnen we via ons netwerk samen met de boeren kijken naar wat er wél kan. We starten een landbouwproject met twaalf boeren. Met hen gaan we op boerderijniveau onderzoeken welke veranderingen mogelijk zijn. We kijken bijvoorbeeld naar de gevolgen van extensivering, het effect van alternatieve teelten op de bodemkwaliteit, of het beter vasthouden van water. Een veel grotere groep boeren betrekken we daarbij met excursies en kennisbijeenkomsten." "Er zal verweving optreden van landschap, natuur, intensieve landbouw en andere vormen van landbouw. In ons ambitieplan staat dan ook dat we voorbeeldpilots willen uitvoeren voor de landbouwtransitie met zowel natuurinclusieve landbouw als landbouwinclusieve natuur."

Immink: "We doen de zoektocht zonder beleidsopgaves. Dat vind ik belangrijk, zo kun je met elkaar *on speaking terms* blijven zonder druk van de overheid in je nek. Als we wat willen, dan moet dat met 100 procent overtuiging en gezamenlijk commitment."

Ooms: "Als achttien partijen het erover eens worden hoe zij zelf een nationaal park willen zijn, is dat een krachtig gebaar naar de overheid."

'Wij vertellen het verhaal van
Hollandse Duinen samen met
onze partners'

Beeld: Toine Cornelissen

Nationaal Park Hollandse Duinen

"Verrassend, uitnodigend, bewust, verfrissend en boordevol initiatief." Zo staan de waarden van Hollandse Duinen beschreven in de Merkgids. Ook staat er: "Hollandse Duinen geeft inspiratie en energie." Dit wordt een 'geel', uitbundig karakter genoemd. Maar wel met een 'groene rand', die staat voor de verantwoordelijkheid en de zorg voor de kwaliteit van de natuur en het landschap. Coördinator communicatie en marketing Marian Hage heeft er een nuchtere kijk op.

"In 2016 riep het publiek Hollandse Duinen uit tot een van de mooiste natuurgebieden van Nederland. In datzelfde jaar ontstond het initiatief om het nationaal park te stichten en al snel werd samen met stakeholders die merkgids ontwikkeld. Die heeft een goede basis gevormd voor onze marketing en communicatie van nationaal park in ontwikkeling. Voor zo'n nieuwe organisatie was het belangrijk om gezamenlijk het DNA van het park te bespreken en vast te leggen. Je begint samen op nul en kijkt met een frisse blik. Inmiddels zijn we met 55 partners bezig met de ontwikkeling van het park en staat de merkgids op de achtergrond."

Partners als doelgroep

"Onze publiekscampagnes gaan over genieten, maar ook over zelf bijdragen aan de zorg voor het gebied: het 'geel met de groene rand' uit de merkgids. We geven de mensen mee hoe waardevol de natuur is in dit dichtstbevolkte stukje Nederland. Zoals in de campagne Groene tuinen in Hollandse Duinen: met elkaar zorgen voor meer inheems groen in onze tuinen en daardoor het nationaal park vergroten. We richten ons daarin op betrokkenheid. Maar naast die doelgroep van inwoners zijn voor ons als kleine werkorganisatie de partners minstens zo belangrijk. Zij vertellen het verhaal over Hollandse Duinen en hun projecten daarin. Wij stimuleren dat en faciliteren ze daarbij met een toolkit met logo, basisteksten en inspirerende voorbeelden. Hun eigen boodschap bestaat naast die van ons, we passen daar *dual branding* toe. Dat kan grootschalig, zoals bij een nieuw bezoekerscentrum of bedrijfskleding, maar ook bij kleinschalige informatiepunten, zoals Vliegveld Valkenburg of bij bebording of gezamenlijke activiteiten. We investeren veel in die samenwerking."

Goed verhaal

"In termen van merkactivatie denken we eigenlijk niet. Wij zijn vooral bezig met het goed vertellen van het verhaal van Hollandse Duinen op zoveel mogelijk plaatsen. Welke boodschap je uitdraagt is ook afhankelijk van je doelgroep. Hoe gemeentes, nationaal park en bedrijven gezamenlijk omgaan met stikstofproblematiek heeft een andere boodschap dan de Groenetuinencampagne. Ik zie communicatie en marketing als één geheel: uiteindelijk hangt alles onder de brede paraplu van de duurzame ontwikkeling van Hollandse Duinen."

'Niet alle recreanten willen per se
naar de duinen'

Recreatie in Kennemerduinen

Aan de Noord-Hollandse kust, tussen Zandvoort en Velsen, ligt Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK). Het gevarieerde, 3800 ha grote natuurgebied met duinen, bossen en landgoederen maakt deel uit van Natura 2000. Marieke Kuipers is recreatieadviseur van drinkwaterbedrijf PWN, dat 2000 ha in het gebied beheert. Zij stond aan de wieg van de visie op duurzaam toerisme (2016-18), die de basis legt voor een toekomst waarin toerisme en recreatie samengaan met natuurbehoud.

"Ik woon zelf in Amsterdam en merk daar de constante toename van toeristen, die tot voor kort ook de regio in werden gestuurd. Al rond 2015 sprak het personeel van ons bezoekerscentrum de hele dag Engels, Duits en Frans. Die visie op duurzaam toerisme, samen met de omgeving gemaakt, was broodnodig. En toen moesten de stikstofcrisis en corona nog komen. Die brachten versnelling in het besef dat we zuinig moeten zijn op het park. Wij werden onder de voet gelopen, mensen gingen van de paden af en verstoorde zo de broedvogels. Er was geen natuurbeleving meer, en daarom werd unaniem besloten om het park niet meer te promoten in Amsterdam. Wij zijn er primair voor de bewoners in de regio. Voor hen willen we de recreatie beter regelen, in de wetenschap dat er straks nog meer huizen en bewoners komen en dat het kusttoerisme enorm zal toenemen."

Samen optrekken

"We zijn nu begonnen met samenwerken aan regionaal bezoekersmanagement. Samen met diverse partijen in de regio brengen we de opgaven in kaart en zoeken we naar een breed palet van mogelijkheden, ook buiten de grenzen van het park. Zoals het verbeteren van groene verbindingen, groenblauw dooraderde steden, zorgen voor een interessant buitengebied. Het zijn wel langdurige processen, met veel partijen met verschillende belangen en snelheden. Neem de overlast door de toename van commerciële sportgroepjes. Wij krijgen de sporters van de burens erbij als die net iets eerder dan wij maatregelen nemen. Maar eigenlijk willen we allemaal hetzelfde, dus samen optrekken is vereist en dat kost tijd."

Focus op kwaliteitsbezoek

"Wij willen vooral die mensen in het park hebben die werkelijk komen voor de natuurwaarden en de rust van het duinlandschap. Uit onderzoek naar leefstijlgroepen en motiefgroepen blijkt dat lang niet elke recreant een specifieke voorkeur voor deze natuur en rust heeft. Mensen zoeken ook andere vormen van beleving. Daar kunnen we op sturen door meer en andere plekken geschikt te maken voor bezoek, met bijbehorende voorzieningen. Ook maken we plannen voor aantrekkelijkere groene verbindingen tussen gebieden, dus buiten het nationaal park. We willen mensen niet wegdagen, maar hun de juiste recreatievoorzieningen aanbieden op de juiste plekken. Dat kan ook een ommetje vanuit huis zijn."

Campagneposter (detail)

“De vogeltrek. Misschien wel een van de boeiendste verschijnselen in onze natuur. Jaarlijks trekken miljarden vogels over de aarde van hun overwinteringsgebieden naar hun broedgebieden. En weer terug.” Zo begint het verhaal van de vogeltrek op de websites van de zes nationale parken Schiermonnikoog, Lauwersmeer, Duinen van Texel, Nieuw Land, Oosterschelde, NLDelta en Waddenzee Werelderfgoed. Een projectgroep werkte aan de campagne, met een schitterende poster als resultaat. Marc Plomp, Iris Halevi en Marijke Barhorst vertellen erover. Marc is eigenaar van het Vogel-informatiecentrum Texel, Iris (provincie Flevoland) is verantwoordelijk voor de communicatie van NP Nieuw Land en Marijke (Natuurmonumenten) is educatief medewerker bij NP Schiermonnikoog.

Het NPB stimuleerde een aantal parken tot het samen ontwikkelen van een gemeenschappelijke beleving. ‘Maak trekvogels beleefbaar’ werd het thema. Zo zijn wij ruim een jaar geleden begonnen met dit samenwerkingsproject tussen nationale parken en enkele partners. Een van de doelen was ervaringen uitwisselen: wat doen jullie met je website, met excursies? Die samenwerking is best uniek. Normaal trek je als park je eigen (communicatie)plan, maar nu gingen we rond een gezamenlijk thema aan de slag, elk vanuit onze eigen deskundigheid. Het thema verbindt ons, en zo ontstond openheid over wat we doen. We namen een kijkje in elkaars keuken, ook door excursies. We ontdekten dat we geen concurrenten zijn, maar juist veel van elkaar kunnen leren.”

Trekvogelposter

“Ons project heeft tot een concreet product geleid: een gratis trekvogelposter, met toegankelijke informatie en prachtige illustraties van kunstenaar Erik van Ommen. We vertellen met die poster en op onze websites het verhaal van het belang van de Nederlandse kusten voor trekvogels. En dan gaat het dus ook over het behoud van onze nationale parken! Daar is onze samenwerking ook voor bedoeld, vanuit de natuur gezien hebben wij als parken elkaar nodig.” “Die poster is een geweldig hulpmiddel, een bouwsteen in ons verhaal waarmee we het publiek enthousiast maken voor de vogeltrek en natuurbeleving. De mensen waarderen dat enorm.”

Kansen

“Deze samenwerking is onderdeel van ons werk geworden. Op het thema vogeltrek weten we elkaar nu te vinden, heel inspirerend.” “Je weet wat er speelt bij collega-parken en hoeft niet alles zelf te bedenken.” “Nee, je hebt geen excuus meer nodig om elkaar te bellen, je mag gewoon vragen stellen of meekijken. Zo kom je samen op mooie ideeën. Bijvoorbeeld: kunnen we iets buiten de grenzen van het eigen park met onze (top)excursies? Zoiets als: spaar ze allemaal, bezoek deze zomer drie parken! Toekomstmuziek, maar er liggen wel kansen.”

Excursie Beleefweek in NP Utrechtse Heuvelrug

‘Leer mee, doe mee en beleef mee! Samen brengen wij het Nationaal Park dichterbij.’ Zo heet de educatiestrategie van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Een uitnodigende titel, die de toon zet voor waar het bij educatie in de nationale parken om gaat: bezoekers een bijzondere ervaring meegeven, die hen verbindt met de unieke waarden van het gebied. Elies Arps is vanuit IVN coördinator educatie bij Utrechtse Heuvelrug en werkte aan de totstandkoming van de strategie.

“Educatie is beleven, ervaren en betrekken. Je hebt capaciteit, inzet en middelen én elkaar nodig om dat te verwezenlijken. Onze educatiestrategie is de uitkomst van een gezamenlijk proces met partners, ‘streekholders’ en een klankbordgroep. We zijn te werk gegaan volgens het stappenplan uit ‘Magische momenten’, de educatiestrategie van het Nationale Parken Programma. In ons park zijn heel veel partijen die educatieactiviteiten organiseren. De strategie is er om al die partijen te verenigen in het gemeenschappelijke doel en om de samenwerking te faciliteren. Zo helpen we partners om dezelfde boodschap uit te dragen en zorgen we ervoor alle doelgroepen te bedienen.”

Belevingspiramide

“Stap 1 was: Bepaal je verhaal, je identiteit. Onder de noemer ‘Bron van natuur & cultuur’ hebben we kenmerkende thema’s vastgesteld die we willen overbrengen. Stap 2 was doelgroepen en doelstellingen bepalen en die aan elkaar koppelen. Onze doelgroepen zijn kinderen, bewoners, bezoekers, sporters en ‘groene’ jongeren. Elk van die groepen willen we passende educatieactiviteiten kunnen aanbieden. Dat doen we met stap 3: het aanbod inventariseren en 4: het invullen van de belevingspiramide, een model voor basis-, plus- en topaanbod. Daar zijn we nog steeds mee bezig, want de strategie is *work in progress*. We kwamen erachter dat een compleet overzicht van activiteiten niet haalbaar en ook niet nodig is. Wat we wel doen: per doelgroep de belevingspiramide vullen. Zo zien we mogelijke lacunes en kunnen we gericht met bepaalde partners kijken of er iets aangepast of ontwikkeld kan worden.”

Elkaar versterken

“Wij zorgen ervoor dat partijen samenwerken. Een voorbeeld is een wandelroute van stichting Geopark. IVN helpt met digitaliseren, zodat de wandeling via een route-app een groter publiek bereikt. Partijen hebben baat bij een gezamenlijke educatieaanpak, zo kunnen ze elkaars verhaal versterken. Dat geldt ook voor ondernemers als een schaapherder of een fietsverhuurder. Zij gebruiken hun eigen kanalen, maar wij voegen een laag toe over de uniciteit van het gebied. Om dat grotere geheel gaat het.”

'Wij willen een vanzelfsprekende plek worden voor uiteenlopend onderzoek'

Beeld: Jake Noel-Storr

Sterrenhemel boven observatorium NP Lauwersmeer

Wat kunnen onderzoek, onderwijs en nationaal park voor elkaar betekenen? Tweemaal per jaar overlegt Elly Boomker (Staatsbosbeheer) van Nationaal Park Lauwersmeer daarover met kennisinstituten. Voorafgaand inventariseert zij de vragen die leven bij de ecologen van het park. Maar de samenwerking gaat verder dan afspraken over studie en stages. Zo droeg de afdeling sterrenkunde van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) onlangs bij aan een nieuw speelobject met een 'dark sky'-ruimte. Boswachter publiek Jaap Kloosterhuis vertelt over de relatie tussen onderzoek en Nationaal Park Lauwersmeer.

"Decennialang kwam professor Joost Tinbergen hier elk jaar met studenten gedragsbiologisch onderzoek doen bij koolmezen, totdat hij met emeritaat ging. Wij betreurden dat de connectie met de universiteit toen wegviel, want wetenschappelijke interesse in je gebied bevestigt ook het belang ervan. Een nieuwe vaste verbinding kwam pas van de grond nadat we contact kregen met het Kapteijn Instituut (sterrenkunde) van de RUG. Zij vonden ons interessant omdat we een Dark Sky Park zijn. Inmiddels staat op ons terrein een observatorium van het instituut: een koepel met een op afstand bedienbare telescoop erin. Studenten komen onderzoek doen, en hun studentenvereniging organiseert ook *star gazing events*, voor leden én publiek. Bovendien heeft de universiteit hier een lichtmeter geplaatst, een van de eisen van de International Dark Sky Association."

Kruisbestuiving

"De sterrenkundigen hebben in ons bezoekerscentrum een informatiewand ingericht en studenten maken ook videoclips met uitleg. Dat is de deal: wij hebben de plek en zij geven ons iets terug dat wij met het publiek kunnen delen. Dat gaat ook op voor studies die worden uitgevoerd in opdracht van andere kennisinstituten, zoals Vogelbescherming. We spreken af dat onderzoekers de uitkomsten presenteren aan onze bezoekers, live of anderszins. Zo versterken we elkaar. Wij op onze beurt faciliteren wetenschappelijk onderzoek door hand- en spandiensten, maar ook door een ruimte ter beschikking te stellen: we hebben een voormalige vogelwachtplek ingericht als onderzoeksstation, compleet met vier slaapplekken, internet en een opslagruimte. We streven naar kruisbestuiving: zodanig samenwerken dat onze eigen onderzoeksvragen samenkomen met die van onderzoeks- en onderwijsbehoeften van wo- en hbo-opleidingen als de RUG en Hogeschool Van Hall Larenstein."

"Tot onze vreugd zijn ook de biologen weer bij ons terug, met het lepelaaronderzoek van Petra de Goeij (RUG). Zij onderzoekt welke prooidieren zo interessant zijn voor 'haar' lepelaars uit Schiermonnikoog, die bij ons komen foerageren. Wat ons betreft wordt het nóg vanzelfsprekender om in Lauwersmeer onderzoek te doen, ook voor studenten van andere faculteiten of uit andere delen van het land."

Citizen science zorgt voor betrokkenheid van omwonenden

Beeld: Leo Kuysters

Citizen science in NP De Meinweg

In Nationaal Park De Meinweg leven vele duizenden soorten in heel veel biotopen. Die soortenrijkdom wordt in kaart gebracht door een legertje van zo'n 200 vrijwilligers. Regionale betrokkenheid in optima forma, vertelt ecooloog en adviseur Ton Lenders, coördinator natuuronderzoek bij NP De Meinweg.

"De Meinweg is een Limburgse hotspot. Een uniek terrassenlandschap, zeer gevarieerd, met veel verschillende biotopen – bossen, heide, graslanden, akkers, struwelen, vennen en beken – die talloze soorten herbergen. Het park gaf 10 jaar geleden een boek uit, met daarin de 6500 soorten die we toen kenden. In de volgende editie komen we op wel 8,5 à 9000 soorten! De inventarisatie doen we met de vrijwilligers van vooral twee organisaties: het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL), met veel wetenschappelijke kennis, en de lokale stichting Koekoelore. Zo betrekken we de mensen uit de streek bij ons natuuronderzoek. Dit kun je met recht *citizen science* noemen. De onderzoeksclubs werken intensief samen, op dit moment aan een stuk of 80 onderzoekjes. Met vele vrijwilligers brengen we de biodiversiteit in beeld: van wilde zwijnen tot zakdragers en van orchideeën tot korstmossen"

Over de grens

"Als erkend leerbedrijf begeleiden we per jaar een vijftal stagiaires van groene mbo- en hbo-opleidingen, die meestal na hun examen als vrijwilliger bij ons doorgaan met onderzoek doen. Al 15 jaar houden we jaarlijks een grensoverschrijdende 'Ecotop', een symposium met lezingen en excursies in het veld rond een onderzoeksthema. We doen dit samen met onder andere onze Duitse collega's van Biologisch Station Krickbecker Seen. Hier komen 150 mensen op af, heel stimulerend. Leuk is ook ons 'internationale' onderzoek naar de gladde slang. Die slang werd in iemands tuin gesignaleerd en zo ging er een balletje rollen. In tuinen van bewoners aan beide zijden van de grens hebben we inmiddels 300 reptielenplaten uitgelegd, die wekelijks worden gecontroleerd om te kijken wat er onder ligt."

Van bezoeker tot onderzoeker

"Wij brengen onderzoek dicht bij de mensen, dat maakt ze enthousiast. Verzamelen van gegevens is een leuke hobby, maar wij doen het wél ergens voor. In een werkgroep brengen we onderzoek en beheer samen. De beheerders voeren maatregelen uit op basis van onze gegevens, en wij monitoren dat weer. Die wisselwerking komt de kwaliteit van het gebied ten goede. Een mooi ontwikkelproject is Van bezoeker tot onderzoeker, waarbij wandelaars via de app ObsIdentify waarnemingen kunnen doorgeven. Teruggekomen in het bezoekerscentrum zien ze op een groot scherm hun bijdrage aan de meest recente verspreidingsdata van een bepaalde soort. Ook dat creëert betrokkenheid."

'Belangrijke transitieopgaven vragen hier om betrokkenheid en samenwerking'

NP Drentsche Aa

Beekdal Drentsche Aa

Wie bepaalt in een nationaal park de agenda, wie werkt samen met wie en wie hakt er knopen door? Daarover gaat governance. Goede governance, dat eigenlijk niets anders betekent dan '(goed) bestuur', ligt aan de basis van succesvolle resultaten, en is voor elk nationaal park maatwerk. Nationaal Park Drentsche Aa was in 2021 het eerste park dat advies vroeg aan de kersverse visitatiecommissie. Voorzitter Jaap Verhulst blikt terug: "Wij hadden vooral een governance-vraagstuk."

"Ik vind zo'n commissie een heel goed idee, iedere gelegenheid om je een spiegel te laten voorhouden moet je aangrijpen. De commissie rapporteert breed, over alle onderdelen van de Standaard. Het was prettig en we kunnen er ook wat mee, zeker met concrete adviezen zoals over het verzwaren van onze werkorganisatie. Maar juist op het gebied van governance heeft het minder opgeleverd dan ik gehoopt had, en dat ligt ook aan de context van het nationaleparkenbeleid. Verder zouden we met meerdere visitaties en dus meer opgebouwde ervaring bij de visitatiecommissie, zaken ook kunnen vergelijken en agenderen."

Hiërarchisch of collectief?

"Met governance bedoel ik: wat voor bestuurders heb je nodig, wat voor bestuurlijke structuur, hoe versterk je betrokkenheid van partners en bewoners? Of moet je misschien kiezen voor een directie? Een vergelijking over de grens kan verhelderend zijn. Een Duits nationaal park heeft bijvoorbeeld een hiërarchische structuur, en een Engels park als de Yorkshire Dales werkt als gebiedscoöperatie of collectief. Zo'n coöperatief model past denk ik beter bij Drenthe en de Drentsche Aa. De belangen tussen landbouw en natuur zijn moeilijk te verenigen en het gaat niet alleen om stikstof maar ook om waterwinning. Samenwerking is hier een voorwaarde voor succes. Daardoor kun je gezamenlijk een strategie uitzetten. Wij vroegen ons af wat er nodig is om het ook te laten gebeuren."

Marcheren naar de stip

"Veel adviezen van de commissie zijn in mijn ogen zinnige voorstellen voor nationaleparkenbeleid. Maar als individueel park kunnen we die alleen toepassen als dat beleid ook wordt aangepast. Wij hebben niet de rol van regisseur en onze middelen zijn beperkt. Wat we wel kunnen is op strategisch niveau samen met de partners de koers voor het nationaal park vaststellen, de spreekwoordelijke stip op de horizon. Via *windows of opportunity* proberen we stappen te zetten op weg naar die stip. Als stabiele en continue factor kunnen wij langere tijd een bepaalde kant op marcheren. We masseren de koers er bij andere partijen als het ware in door bij actuele opgaven iets voor elkaar te krijgen. Dat lukt door slimme interventies, vaak informeel, op het juiste moment."

'Wij willen hét voorbeeld zijn van een nationaal park nieuwe stijl'

Beeld: Wim Brink

Jonge vosjes in NP Nieuw Land

De jongste loot aan de stam van nationale parken is Nieuw Land, vogelparadijs van internationale betekenis. Acht partners zetten hun schouders onder de ontwikkeling, die volop in gang is. De aftrap vormde begin 2019 de ontwikkelingsvisie over de ambitie en het proces om van vier natuurgebieden één nationaal park te maken. Uit die ambitie volgen twee opgaven: 1) het vergroten, verbinden en versterken van de natuur en 2) royaal ruimte bieden aan natuurbeleving. Projectgroepvoorzitter Mark Waaijberg: "De visie helpt ons om verder te komen."

"Bij de partijen leefde vanaf de start eind 2018 het idee dat er een wenkend perspectief moest komen, een gezamenlijke ambitie. Toen is met stoom en kokend water die ontwikkelingsvisie gemaakt. Daar was ik niet bij, ik zit hier sinds mei 2019. Ik ben vanuit de provincie Flevoland ingezet als onafhankelijk voorzitter van de projectgroep, waaronder verschillende werkgroepen vallen. Mijn taak is zorgen dat de acht partners samen stappen kunnen zetten."

Toetssteen

"Ik merkte meteen dat nog niet elke partij zich volledig verbonden voelde met het visiedocument. Dus we hebben reparatiewerk gedaan om te zorgen dat ieder zich eigenaar kon voelen van de ontwikkelingsvisie. Ook met formele stappen: een intentieovereenkomst in 2021, en afgelopen april een ondertekend handvest, waarin partijen samen de ontwikkelingsvisie omarmen als richtinggevend perspectief. Een symbolisch moment van belang: we gaan ervoor! In de projectgroep en de stuurgroep zoeken we naar ideeën en discussies die bijdragen aan de ambitie. De ontwikkelingsvisie is onze toetssteen. Zetten we de goede stappen, wat is de volgende stap? Voor mij zijn de visie en het handvest een belangrijk houvast, cruciaal voor de samenwerking met de partners."

Natuur verbinden met de samenleving

"Partners zetten veel tijd en capaciteit in voor grote opgaven. Het siert ze dat ze voortvarend en gezamenlijk grote ruimtelijk projecten aanpakken, zoals Oostvaardersoever of Almeersepoort, waar wij naast natuurontwikkeling ook nadrukkelijk inzetten op natuurbeleving. Dat is bij uitstek een doel van een nationaal park: natuur verbinden met de samenleving. Ook via communicatie, educatie, marketing en onderzoek – wij noemen dat 'Kennis en waarden delen'. Voor partners is het park ook een middel om hun eigen doelen en projecten te realiseren, binnen het kader van de visie. Onze uitvoeringsagenda is dan ook vooral een optelsom van projecten van de partners. Dat was een leerervaring: laat partners zelf het werk doen, zij hebben de bevoegdheden en middelen. Onze rol is verbinden en kijken of we nog steeds de ontwikkelingsvisie volgen. Dat die meteen gemaakt is, vind ik een belangrijke kracht van het park en het samenwerkingsverband."

Colofon

Dit is een eenmalige uitgave van het Nationale Parken Bureau ter gelegenheid van vijf jaar Programma Nationale Parken

Tekst: De Sitter communicatie
Vormgeving en opmaak: Studiotekst

Met dank aan de medewerkers van de nationale parken die hebben meegewerkt aan deze uitgave.

November 2022

nationaleparkenbureau.nl

Postbus 2, 3800 AA Amersfoort
Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort
www.nationaleparkenbureau.nl

